

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní
JUDr. Martinou Radkovou ve věci

žalobkyně: **D. R.**
bytem X
zastoupená advokátem JUDr. Davidem Pytelou, MBA, LL.M.
sídlem Litovelská 1349/2b, 779 00 Olomouc

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
sídlem Na Poříčním právu 376/1, 128 01 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 29. 5. 2023, č. j. X, ve věci příspěvku na péči

takto:

- I. Žaloba **se zamítá.**
II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci (dále jen „úřad práce“) ze dne 13. 2. 2023, č. j. X. Úřad práce tímto rozhodnutím zamítl žádost žalobkyně o přiznání příspěvku na péči.
2. **Žalobkyně v žalobě** namítala, že správní orgány žalobkyni přiznaly nezvládání pouze dvou základních životních potřeb (dále jen „ZŽP“), a to osobní aktivity a péče o domácnost. Žalobkyně však nezvládala i další ZŽP, a to mobilita, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby a péče o zdraví.
3. K ZŽP mobilita: Žalobkyně prodělala několik úrazů dolních končetin. Nejzávažnějším byl úraz pravého kolene v červnu 2022, po kterém následovala složitá artroskopická operace pravého kolene ve spinální anestezii kvůli kardiologickým problémům. Úraz a následná

operace byly pravděpodobnou příčinou zhoršení stresové močové inkontinence na druhý stupeň a nově přivodily inkontinenci fekální. Současně byla žalobkyni prokázána artróza II. stupně. Žalobkyně neustále bojuje se zánětem v těle v důsledku, kterého se opakovaně vytváří kloubní výpotky v postiženém kolenu. Koleno žalobkyně se proto dlouhodobě špatně hojí. Žalobkyně při pohybu trpí obrovskými bolestmi, které rovněž zhoršují celkovou mobilitu žalobkyně. Žalobkyně trpí depresivní poruchou. Není v jejích silách pohybovat se chůzí krok za krokem v dosahu alespoň 200 m. Žalobkyně se pohybuje v domácnosti v maximálním rozmezí pár kroků za pomoci jiné osoby, popřípadě s oporou o dvě podpažní berle. Podle zprávy praktického lékaře ze 6. 12. 2022 je žalobkyně schopna chůze s oporou na vzdálenost 100 m. Tato vzdálenost se však razantně snižuje s případnými nerovnostmi na povrchu. Žalobkyni činí problém i vyšší práh mezi místnostmi. Chůze po schodech či nástup a výstup z bariérových dopravních prostředků jsou zcela nemyslitelné. Podle žalobkyně měly být v souvislosti s posuzováním mobility zohledněny i kardiovaskulární problémy v podobě nedomykavosti mitrální chlopně, arytmie, věk i celková tělesná kondice, protože ovlivňují mobilitu. Žalobkyně není schopna udržet rovnováhu a opakovaně padala. Následně nezvládne sama vstát, ať už za pomoci berlí či přidržení se okolního nábytku nebo pomocných madel. V noci ze 16. 2. 2023 na 17. 2. 2023 byla žalobkyně sama doma a po pádu na zem ve snaze vstát z postele ležela na podlaze asi osm hodin. Následně se potýkala s prochladnutím, zvýšenou teplotou a celkovou slabostí, a především opětovným zánětem žil. Podle lékařských zpráv MUDr. A. Š. z 13. 1. 2023 a 3. 3. 2023 je chůze žalobkyně algická. Žalobkyně se dlouhodobě snaží při každém kroku ustupovat bolesti, což přineslo další zdravotní problémy, jako například bolest páteře.

4. K ZŽP stravování: žalobkyně má bolesti horních a dolních končetin a také v zubech. Některé prsty na ruce má zdeformované v důsledku artrózy. Její stav se postupně zhoršuje. Žalobkyně není schopna sama udržet nápoj v ruce, rozdělit si stravu, například příborem a tuto následně sníst. Neschopnost žalobkyně přemístit nápoj a stravu na místo konzumace souvisí s omezenou mobilitou, kdy je schopna učinit sice pár kroků, ale za pomoci opory o dvě podpažní berle. Žalobkyně pak už nemá možnost jakkoliv si k tomu přidržovat a přemísťovat nápoj či stravu na místo konzumace. Vedle artrózy II. stupně byl žalobkyni opakovaně diagnostikován zánět žil obou rukou. Ten zintenzivňuje míru bolesti, kterou je nucena snášet a ovlivňuje jemnou motoriku žalobkyně v ruce, například držení příborů, držení nápoje a podobně. Konzumaci stravy v obvyklém denním režimu zajišťuje její rodina.
5. K ZŽP oblékání a obouvání: tuto ZŽP ovlivňuje artróza II. stupně, opakované záněty, výpotky v koleně, dlouhotrvající bolesti kloubů a páteře. Žalobkyně je schopna se obout či obléct jedinečně za pomoci druhé osoby, což přirozeně vyžaduje každodenní péči. Největší problém jí činí oblékání či svlékání nohavic a obouvání a zouvání bot. Žalobkyně sice netrpí podstatnou ztrátou pohyblivosti horních a dolních končetin, ale každý pohyb znamená bolesti, není schopna se dostatečně ohnout k nohám, aby si nazula boty nebo se nadzvednout a navléci si nohavice. Žalovaným uváděné kalhoty s gumou v pase či volnější obuv na suchý zip spíše usnadňují třetí osobě, aby žalobkyni obuv či oblečení navlékla nebo svlékla, ale pro samotnou žalobkyni je oblékání a obouvání navzdory pomůckami neřešitelný problém.
6. K ZŽP tělesná hygiena: žalobkyně výpomoc nepotřebuje pouze při vstupu a výstupu z vany, ale při provádění samotné hygieny. V důsledku bolestí má žalobkyně značnou

slabost dolních i horních končetin. Provádět celkovou hygienu, mýt a osušovat všechny části těla je tak pro ni nemyslitelné. Schopnost celkového omytí a osušení těla může činit značné potíže i osobám s mírnějším omezením rozsahu pohybu horních končetin, než jakým trpí žalobkyně. Týká se to především částí těla, jako jsou záda nebo důsledné umytí hlavy, intimních partií a podobně. U těchto částí těla není žalobkyně schopna hygienu v dostatečné míře sama zvládnout. Žalobkyně při každé tělesné hygieně potřebuje asistenci, a to nejen z důvodu zabránění pádu a pomoci při vstupu a výstupu z vany. Nelze pouze konstatovat, že žalobkyně netrpí parézami či plegiemi horních končetin.

7. K ZŽP výkon fyziologické potřeby: žalobkyně trpí stresovou močovou inkontinencí a také fekální inkontinencí. Tyto zdravotní problémy mají nejruznější negativní dopad na duševní zdraví žalobkyně. Ve zprávě psychiatricky z 12. 12. 2022 se uvádí, že žalobkyně nemůže navštěvovat rehabilitace, neboť vlivem fekální inkontinence by ji nezvládla bez „nehody“. Žalobkyně není schopna včas používat WC, provést následnou očistu nebo sama používat hygienické absorpční pomůcky. Naopak by žalobkyně tyto zdravotní problémy psychicky zvládala mnohem lépe, kdyby byla schopna si očistu a výměnu hygienických pomůcek zajistit sama. Žalobkyně pro své vylučovací potřeby využívá klozetové křeslo, k němuž však nikdy nedojde zcela včas, a ještě k němu dojde jedině za pomoci třetí osoby, především syna. Nezvládnutí této aktivity souvisí s nedostatečnou mobilitou. Pokud by žalovaný posoudil celkový tělesný a duševní stav žalobkyně, shledal by, že si žalobkyně nemůže výkon fyziologické potřeby zajišťovat sama.
8. K ZŽP péče o zdraví: syn je vždy přítomen u užívání léků žalobkyní. Syn se snaží, aby žalobkyně dosahovala alespoň nějaké samostatnosti, proto ji nechává „chystat“ si léky, ačkoliv sám medikamenty podává a dozoruje, potažmo zasahuje do užívání. Dohled nad žalobkyní je nutný, neboť se žalobkyně dopouští pochybení a je schopna zaměnit tablety s jinými. S tím souvisí i duševní stav žalobkyně, neboť trpí depresemi, straní se okolí a je velmi apatická. Inkontinence žalobkyni brání docházet na rehabilitace, tj. řádně provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační postupy.
9. Žalobkyně si je vědoma, že funkční schopnosti se hodnotí s ohledem na využívání zachovaných potenciálů, kompetencí a využívání běžně dostupných pomůcek. Je třeba hodnotit i prostředí, ve kterém se žalobkyně obvykle pohybuje. Žalobkyně v odvolání zmínila zdravotnické pomůcky a vybavení domácnosti, které rodina pořídila ve snaze umožnit jí výkon jednotlivých aktivit. Vzhledem k trvalému využívání těchto pomůcek, jako je speciální vyvýšená židle, matrace, zvýšená postel, klozetové křeslo, má žalobkyně za to, že není schopna zvládat více než dvě ZŽP. Tomu nasvědčuje i skutečnost, že v lednu 2023 praktický lékař žalobkyni doporučil, aby se přesunula do Odborného léčebného ústavu Paseka, p. o. Žalobkyně společně se synem rovněž požádala o pomoc a péči agentury zajišťujících terénní péči, ale bohužel v současné době nemají kapacity.
10. Žalobkyni po prodělání covidu v lednu 2021 začaly neurologické problémy. V důsledku popsanych potíží byla u žalobkyně diagnostikována anxiózně depresivní porucha. V posledním roce žalobkyně navíc prodělala opakované záněty, zápal plic a pásový opar, ke kterým posudkoví lékaři nepřihlíдели. Ačkoliv se nejedná o trvalé problémy, bezesporu dokreslují a zhoršují zdravotní stav žalobkyně. Při podání žádosti o příspěvek na péči byl důvodný předpoklad, že nepříznivý zdravotní stav bude trvat déle než jeden rok.
11. Správní orgány dostatečně nepřihlíděly k sociálnímu šetření.

12. Žalobkyně navrhla k důkazu posudek z 16. 5. 2023, zprávu Fakultní nemocnice Olomouc po pádu žalobkyně, lékařské zprávy ortopeda MUDr. Š., lékařské nálezy Vojenské nemocnice Olomouc (MUDr. K.), nález proktologa MUDr. Z., zprávu psychiatrický MUDr. L., e-protilátky a BLOT test z 9. 8. 2022 proti COVID-19, vyšetření z „urgentu“ Fakultní nemocnice Olomouc a znalecký posudek, který měl nechat vyhotovit soud z důvodu značných rozporů mezi jednotlivými posudky o zdravotním stavu, jejich hodnocení správními orgány a lékařským zprávami, které doložila žalobkyně. Žalobkyně oslovila několik soudních znalců z oboru zdravotnictví, avšak nikdo nebyl schopen vzhledem k časovým možnostem znalecký posudek vyhotovit. Znalecký posudek je jediným důkazním prostředkem, který může objektivně posoudit zdravotní stav žalobkyně.
13. **Žalovaný ve vyjádření k žalobě** upozornil, že žalobní body jsou totožné s odvolacími. Dle nálezu praktického lékaře žalobkyně má chování, komunikaci, řeč i paměť přiměřené, intelekt má normální a je orientovaná časem, místem i osobou. Horní končetiny jsou bez patologie. Žalobkyně je kardiopulmonální kompenzovaná. Břicho má výrazně obézní, hůře vyšetřitelné, bez patologie. Dolní končetiny jsou s diskrétními otoky perimaleolárně, na pravé dolní končetině koleno s otokem, náplní, se známky synovitidy (zánět výstelky kloubů), levá dolní končetina bez výpotku. Páteř a pánev jsou bez patologie. Stoj je možný s oporou, chůze s oporou o pomůcky. Z několika ortopedických vyšetření MUDr. Š. a MUDr. S. ze 13. 1. 2023, 3. 3. 2023 a 14. 4. 2023 je patrné, že klinický stav dolních končetin je stejný, kyčle jsou klidné, rotace volné. Koleno vpravo je klidné, bez náplně, porty klidné, menisky negativní, NCP norma. Levé koleno klidné, bez náplně, palpačně algie, menisky negativní, stabilní NCP norma. Podle rentgenu je na kyčelních kloubech počínající osteoartróza, na kolenou oboustranná počínající osteoartróza, vpravo akcentovaná. Lékařské zprávy uzavírají, že se jedná o projevy statického přetížení váhonosných kloubů při počínající osteoartróze, jinak kolena a kyčle jsou klinicky klidné. Ze zprávy MUDr. Z. z ledna 2023 vyplývá, že u žalobkyně se nyní projevuje občasná inkontinence stolice, někdy neregistruje odchod, doporučuje rehabilitaci svalového dna pánevního a dietní opatření. Z žádného podkladu nevyplývá, že by žalobkyně měla těžkou nebo úplnou poruchu hybnosti dolních nebo horních končetin nebo těžkou nebo úplnou poruchu funkce páteře. Není tedy naplněno ustanovení § 1 odst. 4 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí. Žalovaný se ke zvládání jednotlivých ZZP vyjádřil na straně 5-7 žalobou napadeného rozhodnutí a odkázal na něho. Případné pády, aktuální záněty, onemocnění, výpotky v koleni, zápal plic, pásový opar, bolesti a podobně, nemohou být brány v úvahu, neboť se nejedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, který trvá nebo je předpoklad, že bude trvat po dobu jednoho roku. Navíc předmět okamžité léčby a bolest sama o sobě nezpůsobují funkční neschopnost zvládat jednotlivé aktivity v rámci ZZP.
14. K tvrzení, že žalobkyně se nemůže účastnit rehabilitace, neboť by to nezvládla bez nehody, je zavádějící. Rehabilitace byly doporučeny lékařem právě proto, aby se inkontinenci zabránilo, a to posílením dna pánevního u osoby, u které je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu obezita II. stupně s BMI 37,13. Žalobkyně má přitom dostatečné fyzické, mentální a duševní schopnosti k tomu, aby byla schopna zvládat potřebné aktivity v přiměřeném standardu. Pokud lékař doporučil žalobkyni léčbu v odborném léčebném ústavu Paseka, bezpochyby tak učinil za účelem dalšího zlepšení kompetencí žalobkyně.

15. Pokud jde o namítané psychické obtíže, psychiatrické vyšetření z prosince 2022 popisuje, že žalobkyně je lucidní, orientovaná, více úzkostná, má nedostatek pevné vůle, projevuje se u ní zvýšená únava, má depresivní ladění, poruchy soustředění a pozornosti, je řečná, psychomotoricky v normě, náhled na svůj zdravotní stav má pouze částečně. Z uvedeného nevyplývá, že by žalobkyně z důvodu psychických nebyla schopna zvládat ZŽP nebo byla v jejich zvládnutí těžce omezena.
16. Žalovaný nesouhlasil s tvrzením žalobkyně, že jednotlivá zdravotní postižení nebyla hodnocena jednotlivě i ve vzájemných souvislostech tak, aby bylo spolehlivě zjištěno, zda žalobkyně zvládala ZŽP, respektive aktivity v jejich rámci. Žalovaný se rovněž neztotožnil s premisou žalobkyně, že nebyl brán zřetel na výsledky provedeného sociálního šetření. Posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“) naopak dospěl k závěru, že výsledky sociálního šetření provedeného v přirozeném sociálním prostředí žalobkyně, nejsou v souladu se zjištěnými údaji o zdravotním stavu a funkčních poruchách, které byly zjištěny z dostupné zdravotnické dokumentace. Závěry sociálního šetření tedy byly předmětem hodnocení, avšak jejich výsledky nebyly podpořeny a objektivizovány lékařskými nálezy.
17. **Soud přezkoumal** napadené rozhodnutí podle § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění účinném ke dni vydání rozsudku (dále „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů a při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalovaného (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).
18. **Úřad práce v rozhodnutí ze dne 13. 2. 2023** odkázal na posudek Okresní správy sociálního zabezpečení v Olomouci (dále jen „OSSZ“) ze dne 23. 1. 2023 a vycházel ze sociálního šetření ze dne 14. 11. 2022. Podle posudku OSSZ z lékařských zpráv nevyplývá těžké funkční postižení a nevládnutí ZŽP, jak namítá žalobkyně, s výjimkou ZŽP osobní aktivity a péče o domácnost. Úřad práce podrobně rozepsal u jednotlivých ZŽP zdůvodnění, proč neuznal jejich nevládnutí.
19. **Žalovaný v rozhodnutí o odvolání** shledal posudek posudkové komise jako objektivní. Členem posudkové komise byl i neurolog. Žalovaný se podrobně vyjádřil k diagnózám žalobkyně, podkladové lékařské dokumentaci, právní úpravě příspěvku na péči a zejména jednotlivým ZŽP, jak soud cituje dále u těch, u kterých žalobkyně namítala v žalobě jejich nevládnutí.
20. Žalobkyně **při jednání soudu** uvedla, že trvá na návrhu na dokazování znaleckým posudkem.
21. Soud dospěl k závěru, že žaloba **není** důvodná.
22. Soud se ztotožnil s posouzením schopnosti žalobkyně zvládat sporné ZŽP, a to na základě posudků posudkových lékařů, které byly provedeny jako stěžejní důkaz v řízení před úřadem práce a žalovaným. Tyto posudky vycházely z lékařských zpráv, které měli posudkoví lékaři k dispozici ze zdravotnické dokumentace a které doložila žalobkyně. Soud poznamenává, že nemá k dispozici spisy posudkových lékařů, včetně lékařských zpráv.
23. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby [§ 7 odst. 1 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „zákon o sociálních službách“)], přičemž stupně závislosti jsou rozděleny podle počtu ZŽP, jež daná osoba není schopna zvládat (§ 8 odst. 2 zákona

o sociálních službách). Základních životních potřeb, které jsou pro účely zjištění stupně závislosti osoby na pomoci jiné fyzické osoby posuzovány, je celkem deset: mobilita, orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesná hygiena, výkon fyziologické potřeby, péče o zdraví, osobní aktivity a péče o domácnost – ta se neposuzuje u dětí [§ 9 odst. 1 písm. a) až j) zákona o sociálních službách].

24. Obsah těchto ZŽP je konkretizován výčtem aktivit v příloze č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí (dále jen „vyhláška“).
25. Podle § 2a vyhlášky pro závěr, že posuzovaná osoba je při zajištění některé ze ZŽP závislá na pomoci jiné fyzické osoby, postačuje, pokud posuzovaná osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat danou ZŽP vymezena v příloze č. 1 vyhlášky.
26. Při rozhodování o příspěvku na péči je zásadním a rozhodujícím důkazem posudek závislosti osoby. Na posudek závislosti osoby na péči je podle konstantní judikatury třeba nahlížet jako na kterýkoliv jiný důkazní prostředek, neboť se sice jedná o tzv. „*povinný důkaz*“, nikoliv však o závazné stanovisko či závazný podklad rozhodnutí. Z toho důvodu není správnost posudku presumována, posudek proto podléhá hodnocení správního orgánu a nemůže být bez dalšího převzat jako pravdivý. Při rozhodování ve věci příspěvku však správní orgán neposuzuje věcnou správnost posudku, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti [srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) č. j. 3 Ads 77/2009-59 nebo č. j. 3 Ads 48/2009-104]. Při hodnocení posudku je proto podle rozsudku NSS č. j. 4 Ads 57/2009-53, stěžejní, že „posudková komise MPSV je při posuzování stupně závislosti [...] povinna vycházet ve smyslu § 25 odst. 3 zákona o sociálních službách ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem ošetřujícího lékaře, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. Na takový posudek jako svou podstatou rozhodující důkaz je třeba klást požadavek úplnosti a přesvědčivosti. To v posuzované věci platí především pro řízení před žalovaným správním orgánem, jako orgánem odvolacím, pro jehož řízení a rozhodnutí byl posudek vyžádán. Obdobně je pak třeba posuzovat požadavky na tento posudek kladené v případném soudním přezkumném řízení.“ Samotná realizace tohoto požadavku pak dle rozsudku NSS č. j. 10 Ads 269/2018-29, v praxi spočívá v tom, že se posudková komise „musí vypořádat se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaná osoba namítá, a vyjádřit se k její schopnosti zvládat veškeré aktivity vyjmenované u jednotlivých životních potřeb v příloze č. 1 vyhlášky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Případnými spornými dílčími aktivitami se posudková komise musí detailně zabývat a své úvahy opřít o dostatečně zjištěný skutkový stav. Posudek je rozhodujícím důkazem v řízení o přiznání příspěvku na péči, pokud nevzbuzuje pochybnosti o své celistvosti a přesvědčivosti a neexistují jiné důkazy, které jeho správnost zpochybňují. V případě vzniku pochybností či nesrovnalostí mezi podkladovou dokumentací, tvrzeními posuzované osoby a závěry posudkové komise je pak namístě provést osobní vyšetření posuzované osoby. Právě osobní posouzení, byť není obligatorní zákonnou podmínkou, by mělo být v podobných případech pravidlem a současně vhodným způsobem, jak takové pochybnosti vyvrátit (srov. rozsudek NSS č. j. 3 Ads 214/2014-25). Nenaplnění výše uvedených požadavků je vadou řízení před správním orgánem ve smyslu § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. V daném případě žalobkyně o vyšetření posudkovým lékařem nebo posudkovou komisí nežádala a

posudkoví lékaři shledali, že k posouzení věci je dostatečná shromážděná zdravotnická dokumentace.

27. Podle § 1 odst. 2 vyhlášky schopnost osoby zvládat ZŽP pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí **v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.**
28. Podle § 1 odst. 4 věty první vyhlášky za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy **porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout ZŽP v přijatelném standardu.**
29. Pojem „*přirozené sociální prostředí*“, ve kterém se schopnost zvládat ZŽP posuzuje podle § 1 odst. 2 vyhlášky a § 3 písm. d) zákona o sociálních službách zahrnuje rodinu a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.
30. V posuzovaném případě žalovaný uznal žalobkyni nezvládání dvou ZŽP, a to péče o zdraví a osobní aktivity.
31. Žalovaný ani úřad práce neuznaly žalobkyni nezvládání **ZŽP tělesná hygiena**. Žalobkyně v žalobě uvedla, že potřebuje pomoc při vstupu a výstupu z vany a při provádění samotné hygieny, má slabost v dolních a horních končetinách a je pro ni nemyslitelné provádět celkovou hygienu, mýt a osušovat všechny části těla zejména zad, hlavy a intimních partií. Žalobkyně potřebuje dopomoc nejen z důvodu zabránění pádu a pomoci při vstupu a výstupu z vany.
32. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání citoval z posudku, že posudková komise neshledala medicínský důvod, pro který by žalobkyně nezvládala tuto ZŽP. U žalobkyně není dokumentováno takové dlouhodobě či trvale pohybové postižení či závažné poruchy duševních a smyslových schopností, které by bránily ve zvládání aktivit této ZŽP. Podle posudkové komise dopomoc při vstupu a výstupu z vany není zahrnuta do této ZŽP. Rovněž za neschopnost zvládat tuto ZŽP nepovažuje preventivní přítomnost druhé osoby z důvodu posílení jistoty a vyloučení případného rizika pádu. Žalobkyně je schopna měnit pozice svého těla, přemisťovat se ze sedu do stoe, přeseďávat z místa na místo, má zachovanou schopnost úchopu a přidržování se. Není u ní prokázáno výrazné omezení rozsahu pohybu horních končetin, nejsou parézy nebo plegie. Je předpoklad pro zvládnutí celkové hygieny ve sprchovacím koutě nebo vaně s příslušnou kompenzační pomůckou, například se sedátkem do vany, madlem nebo s protiskluzovou podložkou. Stríhání nehtů není pomocí každodenní, přesto posudková komise ve svém posudkovém zhodnocení uvedla, že by žalobkyně měla být schopna tuto činnost sama zvládnout, jelikož není medicínský ani posudkový důvod k nezvládání úkonů v rámci této ZŽP. Z veškeré podkladové dokumentace žalovaný považoval za prokázané, že žalobkyně je schopna ZŽP tělesnou hygienu zvládat.
33. Soud zjistil ze záznamu ze sociálního šetření, že žalobkyně uvedla, že v současné době nedokáže vystoupit z vany a vstoupit do vany. Manžel nebo syn pomáhají žalobkyni s večerní hygienou, mytím vlasů, s péčí o nehty rukou i nohou. Žalobkyně nezvládá manipulaci s nůžkami.

34. Podle přílohy č. 1 k vyhlášce za schopnost zvládat ZŽP tělesná hygiena se považuje stav, kdy osoba je schopna 1. použít hygienické zařízení, 2. dodržovat tělesnou hygienu, mýt si a osušovat si jednotlivé části těla, 3. provádět celkovou hygienu, 4. česat se, provádět ústní hygienu, holit se.
35. Soud konstatuje že, provedené dokazování u této ZŽP neosvědčilo, že je zde medicínský důvod pro nezvládání některé z jejích aktivit v přijatelném standardu. Lékařské zprávy citované v posudku posudkové komise žádná taková zjištění neobsahují a jiný stav žalobkyně neprokázala. Podle zprávy psychiatricky z 12. 12. 2022 žalobkyně „chronické somatické potíže ubírají sílu. Doma má vanu a má problém tam vůbec vylézt. Naříkala intenzivně. Nezvedne nohu, nevleze sama do vany. Není schopná chodit do práce. Praktický lékař doporučil rehabilitace v Pasekách, tam ona nechce jít. Na rehabilitace nechodí kvůli inkontinenci, nemohla by je „dochodit“. Rehabilitace nebyla schopná „dochodit“. Nejhorší pro ni je inkontinence. Není schopna s tím sama nic udělat. Byla zvyklá sportovat, teď to nejde. Inkontinence jí začala po operaci kolene „ve spinále“. Má jít na operaci s kolenem“.
36. Soud konstatuje, že lékařské zprávy, které jsou obsahem správního soudního spisu, neprokazují u žalobkyně fyzické ani psychické zdravotní obtíže v intenzitě, která by zabránila zvládání ZŽP tělesná hygiena. Podle lékařských zpráv žalobkyně má funkční horní i dolní končetiny, nemá omezenou hybnost, včetně jemné motoriky. Není zde tedy indicie, že skutkový stav nebyl zjištěn tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Žalobkyně neprokázala, že by nemohla použít umyvadlo, sprchový kout, a vanu s příslušnými pomůckami, manipulovat s baterií a připravit si lázeň. Žalobkyně nemá anatomické ztráty nebo podstatné omezení funkce horních nebo dolních končetin různé etiologie. Žalobkyně netvrdí praktickou či úplnou nevidomost obou očí nebo těžké psychické postižení s těžce narušenými stereotypy v oblasti tělesné hygieny. Ačkoliv žalobkyně tvrdí, že má zhoršenou mobilitu a používá dvě francouzské hole, z jejího tvrzení a doložených lékařských zpráv nevyplývá, že by stav jejích fyzických schopností a funkce končetin zejména ve vztahu ke schopnosti použít hygienické zařízení a provádění celkové hygieny mohlo vyústit v závěr o neschopnosti zvládat ZŽP tělesnou hygienu. Žalobkyně je schopna měnit pozice svého těla, jak vyplývá ze žaloby, má zachovanou schopnost úchopu (v žalobě uvedla, že používá dvě francouzské hole), neprokázala neustálou přítomnost druhé osoby z důvodu pomoci. Žalobkyně dále neprokázala, že nedosáhne na potřebné věci (např. baterii, mýdlo).
37. U **ZŽP stravování** podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, 2. nalít nápoj, 3. rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, 4. najíst se a napít, 5. dodržovat stanovený dietní režim, 6. konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, 7. přemístit nápoj a stravu na místo konzumace.
38. Podle žalobních námitek není žalobkyně schopna tuto ZŽP zvládat z důvodu bolesti horních, dolních končetin a zubů a zdeformování prstů. V důsledku artrózy neudrží v ruce nápoj a příborem nerozdělí a nesní stravu. Žalobkyně nepřemístí stravu na místo konzumace kvůli omezené mobilitě a pomoci opory o dvě podpažní berle. Zánět žil ovlivňuje jemnou motoriku rukou.
39. Žalovaný v rozhodnutí o odvolání odkázal na to, že u žalobkyně neshledal medicínský důvod k nezvládání této ZŽP. U žalobkyně není přítomna závažná duševní porucha,

oboustranná praktická nebo úplná slepota. Funkce horních končetin není omezena. Přemístění stravy a nápoje na místo konzumace lze realizovat nejen přenášením, ale i posouváním nebo například převezením na servírovacím stolku nebo přizpůsobením místa konzumace stravy místu servírování. Vaření a nákup potravin jsou zahrnuty v ZŽP péči o domácnost, která byla žalobkyni uznána jako nezvládaná.

40. Soud zjistil ze záznamu o sociálním šetření, že žalobkyně se sama nají i napije, dietu neuvádí. Z důvodu snížené mobility veškerou stravu připravuje a podává syn.
41. Podle posudku OSSZ Olomouc ze dne 23. 1. 2023 žalobkyně nemá potíže v oblasti příjmu potravy. Není těžká podvýživa.
42. Soud konstatuje, že žalobkyně neprokázala nezvládnutí této ZŽP, nedoložila žádnou lékařskou zprávu nebo posudek, které by osvědčily její tvrzení, že nezvládá ZŽP stravování. Provedené dokazování ani u této ZŽP neosvědčilo, že některou z jejích aktivit žalobkyně nezvládala z medicínského důvodu v přijatelném standardu a s využitím usnadňujících pomůcek. Žalobkyně neprokázala, že by nejedla přiborem (srov. přílohu Instrukce náměstkyně pro řízení sekce sociálně pojistných systémů č. 15/2016 ve věci posuzování zdravotního stavu pro účely zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, posuzování stupně závislosti pro účely příspěvku na péči, dále jen „instrukce“). Nebylo prokázáno, že by žalobkyně měla žaludeční nebo jinou sondu, ani že by neměla vzhledem ke svým kognitivním schopnostem nebo z jiného důvodu dostatečný náhled na stravovací a pitný režim a jeho dodržování. Žalobkyně k nezvládnutí této ZŽP nic konkrétnějšího neuvedla, ani nemožnost zvládat některou z vyjmenovaných aktivit této ZŽP nevyplývá z provedeného dokazování posudkem posudkové komise, protože psychiatrická v lékařské zprávě konstatovala u žalobkyně pouze smíšenou anxiózně depresivní poruchu, avšak žalobkyně je lucidní, orientovaná, „PSM“ (psychomotoricky) v normě. Žalobkyně nedoložila žádnou zprávu obezitologa či internisty, ani jinou lékařskou zprávu s nařízenou dietou, kterou by musela dodržovat a bylo by možné hodnotit jejich zvládnutí. O anatomické ztráty končetin, praktickou či úplnou nevidomost obou očí nebo těžkou poruchu spojenou se sociální dezintegrací, kde jsou narušeny stravovací stereotypy, se podle tvrzení žalobkyně u ní nejedná. Samotné tvrzení o používání dvou francouzských holí nebo invalidního vozíku nemusí podmiňovat neschopnost naservírovat stravu, zejména pokud jsou schopnost horních končetin a přiměřené duševní kompetence zachovány. Žalobkyně nedoložila konkrétní vyšetření kognitivních schopností, ze kterých by vyplývala neschopnost žalobkyně tuto ZŽP zvládat. Psychiatrická ve své zprávě ze dne 12. 12. 2022 vysvětlila, že intelekt a mnestické funkce nyní nelze spolehlivě hodnotit. Přesun stravy žalobkyně může zajistit také posouváním na kuchyňské lince na místo konzumace tzv. „na jedné desce“, „v jedné rovině“.
43. K **ZŽP mobilita** žalobkyně namítala, že trpí močovou inkontinencí II. stupně a inkontinencí fekální, artrózou II. stupně a má kloubní výpotky v postiženém koleni, trpí bolestmi a depresivní poruchou. Žalobkyně neujde 200 m a k chůzi používá dvě podpažní berle. Podle lékařské zprávy z 6. 12. 2022 je schopna chůze s oporou na vzdálenost 100 m. Pro žalobkyni je nemyslitelná schůze po schodech či nástup a výstup z bariérových dopravních prostředků a problémy činí vyšší práh mezi místnostmi. Žalobkyně trpí nedomykavostí mitrální chlopně a arytmií, věkem a celkovou tělesnou dekondukcí. Žalobkyně není schopna udržet rovnováhu a opakovaně padala, poté nezvládne sama vstát ani za pomoci berlí či přidržení se okolního nábytku a madel.

44. Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí vysvětlil, že žalobkyně nemá takové dlouhodobé či trvalé závažné postižení pohybového či nosného ústrojí, které by vylučovalo mobilitu. Z lékařské dokumentace nebyla objektivně medicínsky prokázána závažná funkční porucha nosných kloubů s omezením hybnosti o polovinu a více. Nebyla prokázána ankylóza kloubů ani parézy či plegie. V ortopedických nálezech je popsána počínající gonartróza. Pohyby v kyčelních kolenních kloubech jsou volné. Ze zdravotní dokumentace vyplývá, že byla prokázána gonartróza II. stupně. Podle posudkové komise se jedná o lehké funkční postižení. Žalobkyně je schopna cestovat sama hromadnou městskou dopravou. Za neschopnost mobility se nepovažuje chůze, kterou je osoba schopna zvládnout a každodenní pohyb po bytě, například s přidržováním o nábytek, mimo byt a mimo bydliště za pomoci opěrných pomůcek eventuálně chodítka. Za potřebu pomoci nebo dohledu druhé osoby při mobilitě nelze považovat doprovod při vycházce z důvodu zvýšení bezpečnosti pro běžné riziko pádu nebo ke zvýšení bezpečnosti v hromadné dopravě.
45. Podle sociálního šetření žalobkyně vstává z vyvýšeného lůžka za pomoci hrazdy a vysoké hole a za asistence syna. Z ložnice do pokoje přechází šouravou chůzí a je nejistá ve stoji. V závěsu holí a s vedením druhou osobou dojde maximálně k autu, asi do 20 m. Nedokáže přejít schody bez opory druhé osoby a zábradlí. Žalobkyně má horní končetiny velmi oslabené, je na nich znatelný třes. Žalobkyně doplnila, že mívá takové ataky slabosti, třes a bolesti, kdy není schopna vstát z lůžka a neudrží ani sklenici. K lékaři je přivázena autem či sanitou. Nezvládá cestování městskou hromadnou dopravou, nástup, výstup a styk s okolím. Při sociálním šetření bylo zjištěno, že žalobkyně bydlí v panelovém bytě s výtahem a mimo polohovací postele a hrazdy zde nejsou žádné bezbariérové úpravy.
46. Podle posudku OSSZ Olomouc ze dne 23. 1. 2023 dolní končetiny žalobkyně neztratily svou funkci a plní funkci opěrnou i dynamickou. Ve zdravotnické dokumentaci není popisována těžká porucha funkce ani ztráta dolních končetin bránící chůzi, popřípadě s využitím facilitátorů. Nejsou parézy ani plegie dolních končetin, není závažné omezení hybnosti nosných kloubů. Žalobkyně je s facilitátory mobilní. Zvládá vstávání a usedání, pohybuje se chůzí krok za krokem. Není přítomna mentální retardace, jiné psychické postižení nebo těžké poruchy smyslových schopností, které by vedly k poruchám mobility.
47. Podle přílohy č. 1 vyhlášky se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna 1. vstávání a usedání, 2. stoj, 3. zaujímat a měnit polohy, 4. pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v bytě a běžném terénu v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, 5. otevírat a zavírat dveře, 6. chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, 7. nastupovat a vystupovat z dopravních prostředků včetně bariérových, a používat je.
48. Podle zprávy ortopeda ze dne 14. 4. 2023 žalobkyně uvedla, že je ráda, že teď vůbec vylezla z auta, do bytu má pět schodů a musí se držet, a když chce sejít, chce se jí „bolesti zvracet“. Bolesti kolene má výrazné, analgetika si nevzala. Podle objektivního nálezu ortopeda jsou kyčle volné, rotace volné, kolena klidná, bez náplně, porty klidné, meniskus negativní, NCP norma. Ortoped uzavřel nález, že jde o projevy statického přetížení váhonosných kloubů. Ortoped ve zprávě z 13. 1. 2023 doporučil „přiměřené fyzické šetření a z dlouhodobého pohledu nutné trvalé fyzické šetření, přičemž je nutno zachovat aktivní pohyb v kondiční rovině. Dlouhodobá pracovní neschopnost nadále“.

49. Závažné mentální a duševní postižení se posuzuje v ZŽP orientace, nikoli ZŽP mobilita.
50. Žalobkyně nepředložila například test svalové síly, který by prokázal neschopnost zvládat ZŽP mobilita. Nejedná se u ní podle posudku posudkové komise o významné atrofie nebo sarkopenii (úbytek svalové hmoty). Žalobkyně nedoložila žádnou lékařskou zprávu o léčbě a příčině obezity (zda se jedná o metabolické onemocnění apod.).
51. U žalobkyně podle doložených lékařských zpráv nejde ani o závažnou srdeční nedostatečnost, která by jí bránila sporné ZŽP zvládat. Podle zprávy psychologky z 12. 12. 2022 žalobkyně odmítla rehabilitaci v Odborném léčebném ústavu Paseka, kterou jí dle jejího tvrzení doporučil praktický lékař (viz zpráva psychiatricky z 12. 12. 2022). Nejde o situaci, že by jí lékaři rehabilitaci zakázali, naopak ji žalobkyni doporučili, aby se její zdravotní stav zlepšil. Podle opakovaných závěrů MUDR. Š. jde u žalobkyně o projevy statického přetížení nosných kloubů.
52. Soud uzavírá, že u žalobkyně nebyla prokázána taková duševní ani tělesná onemocnění, která by znemožňovala provádění některé z citovaných aktivit uvedených ZŽP v přijatelném standardu a přiměřeně jejímu věku ve smyslu citovaných právních předpisů.
53. Žalobní námitky, že nebyl dostatečně zjištěn skutkový stav a žalobkyně nezvládá sporné ZŽP a je závislá na pomoci jiné fyzické osoby, soud neshledal důvodné, a to na základě dokazování provedeného správními orgány podle doložených lékařských zpráv. Žalobkyně do zjištěného skutkového stavu nevnesla důvodné pochybnosti a jiný skutkový stav neprokázala; nepředložila lékařské zprávy, které by jiný skutkový a právní stav osvědčily.
54. Soud nevyžádal znalecký posudek, protože skutkový stav byl zjištěn dostatečně a současně žalobkyně nevznesla takové námitky, které by zjištěný skutkový stav zpochybnily, ani svá tvrzení neprokázala lékařskými zprávami, posouzením lékaře, výsledkem vyšetření ap.
55. Závěrem soud shrnuje, že správní orgány zjistily správně skutkový stav, vybraly správně právní předpisy, pod které ho podřadily a z toho vyvodily v souladu se zákonem správné skutkové i právní závěry, se kterými se soud ztotožnil, a proto žalobu zamítl.
56. Soud v souladu s § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyně v něm neměla úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech sociální péče nepřísluší.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů od jeho doručení k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně.

Olomouc 11. června 2024

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně

